

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-01-170S

СИЛАБУС навчальної дисципліни		SYLLABUS	
Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків		Justification of business decisions and risk assessment	
Шифр за ОП	ФП-10	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань: Управління та адміністрування	07	Field of Knowledge Management and administration	
Спеціальність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076	Field of Study Business, Trade and Exchange Activities	
Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність		Degree Programme: Business, Trade and Exchange Activities	

РІВНЕ – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Рівне. НУВГП. 2024. 15 стор.

ОПП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/20875/>

Розробник силабусу:

Костриченко В. М. , к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Силабус схвалений на засіданні кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Протокол №9 від “07” лютого 2024 року

Завідувач кафедри:

e-підпис Кушнір Н. Б., к.е.н., професор

Керівник (гарант) ОП:

e-підпис Стахів О.А., к.е.н., доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ

Протокол № 10 від “ 29 ” лютого 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІЕМ:

e-підпис Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

Попередня версія силабусу (вказати шифр) 06-01-152S

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

‘Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків’

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність	076 «Підприємництво та торгівля»
Рік навчання, семестр	4-й, 8-й семестр/ 5-й, 10-й семестр
Кількість кредитів	4
Лекції:	22/2 години
Практичні заняття:	20/8 години
Самостійна робота:	58/90 годин
Курсова робота:	Так, 20 годин
Форма навчання	денна/ заочна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА

Лектор	Костриченко Валентина Михайлівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу Національного університету водного господарства та природокористування
Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/
ORCID	0000-0003-4210 6105

y.m.kostyuchenko@nuwm.edu.ua

Канали
комунікації

Актуальні оголошення на сторінці навчального компоненту в системі
MOODLE

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1428>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» є обов'язковим освітнім компонентом підготовки бакалавра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і орієнтований на набуття здобувачами вищої освіти комплексних теоретичних знань та практичних навичок щодо розробки та прийняття обґрунтованих господарських рішень в умовах невизначеності та ризику.

Метою вивчення дисципліни є сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей щодо технології прийняття рішень та основ сучасної економічної ризикології, забезпечення практичних навичок щодо обґрунтування господарських рішень з різним ступенем невизначеності та ризику.

Завдання дисципліни:

- засвоєння основних понять та категорій обґрунтування господарських рішень і оцінювання підприємницьких ризиків;
- оволодіння технологію обґрунтування господарських рішень;
- оволодіння навичками реалізовувати етапи системного алгоритму обґрунтування господарських рішень;
- застосування сучасних наукових методів і моделей прийняття господарських рішень на основі системи показників їхнього економічного обґрунтування;
- ознайомлення з основними принципами й підходами до обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності та ризику;
- набуття навичок застосування практичного інструментарію покращення якості та підвищення ефективності господарських рішень в умовах багатокритеріальності, невизначеності та ризику;
- оволодіння методичними основами якісного та кількісного аналізу підприємницьких ризиків;
- отримання необхідних знань щодо ризик-менеджменту та напрямів регулювання підприємницьких ризиків;
- оволодіння інструментами зменшення та оптимізації підприємницьких ризиків.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1428>

<https://ep3.nuwm.edu.ua/20875/>

Передумови вивчення

(місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі)

Передумови вивчення забезпечує така навчальна дисципліна: «Економічний аналіз».

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

РН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх і внутрішніх впливів.

Структура та зміст навчальної дисципліни

Лекції – 22/2 год. Практичні – 20/8 год. Самостійна робота – 78/110 год., в тому числі ІНДЗ (курсова робота) – 20 год.

Методи та технології навчання: Лекції, презентації, обговорення, ситуаційні дослідження

Засоби навчання: Мультимедіа, проекційна апаратура, інформаційно-комунікаційні системи, програмне забезпечення

Лекційні та практичні заняття

Тема

**Кількість годин,
результати навчання,
література**

Зміст тем

Тема 1. Господарська діяльність підприємства

Підприємство як економічна система. Мета діяльності підприємства в умовах ринку. Механізм функціонування підприємства як системи. Основні характеристики економічної системи: складність, динамічність, відкритість.

лекцій – 1 год.

практичних – 1 год.

РН 2, РН 12, РН 13,

РН 17

Література: [1,2,3,4,5,6]

Види діяльності підприємства. Поняття господарської діяльності підприємства. Сутність та характеристика видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної, фінансової. Напрямки діяльності підприємства.

Економічна модель діяльності підприємства. Сутність елементів економічної моделі діяльності підприємства. Ресурси підприємства. Витрати підприємства. Результати діяльності підприємства. Система економічних показників діяльності підприємства. Стійкість економічної системи: види та умови її забезпечення.

Тема 2. Господарські рішення у підприємницькій діяльності

Сутнісна характеристика господарських рішень. Загальні поняття про рішення. Сутність господарських рішень.

лекцій – 1 год.

практичних – 1 год.

РН 2, РН 12, РН 13,

РН 17

Література:

[1,2,3,4,11,12,15,

28,30,31]

Види господарських рішень. Класифікація господарських рішень за певними ознаками. Типи господарських рішень. Взаємозв'язок між різними видами господарських рішень. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення.

Якість та ефективність господарських рішень. Сутність поняття якості рішення. Основні параметри та показники якісного рішення. Умови забезпечення якості господарського рішення. Оцінювання якості рішень. Ефективність рішень. Види ефективності господарських рішень. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень. Критерії оцінки ефективності рішень. Методи оцінки ефективності господарських рішень. Різні напрямки досліджень та їхній вплив на ефективність господарських рішень.

Тема 3. Теоретико-методичні основи прийняття господарських рішень

Концепція прийняття рішення. Проблеми, що потребують рішення. Процес прийняття рішення. Підходи до прийняття рішення. Системний аналіз в теорії прийняття рішень.

лекцій – 2 год.

практичних – 1 год.

РН 2, РН 12, РН 13,

РН 17

Література:

[1,2,3,8,10,12,15,

28,30,31,34]

Моделі та методи прийняття господарських рішень. Моделювання як метод розробки рішень. Позитивні характеристики моделювання. Основні концептуальні моделі процесу прийняття рішень. Методи, що використовуються в процесі прийняття господарських рішень. Евристичні методи в прийнятті рішень. Методи прогнозування. Аналітичні методи обґрунтування рішень: традиційні методи економічного аналізу, математичні методи економічного аналізу, багатопланові аналітичні методи. Ділові ігри як метод обґрунтування рішень.

Технологія прийняття господарських рішень. Сутнісна характеристика та основні елементи технології прийняття рішення. Етапи та процедури процесу прийняття рішення. Економічна інформація в прийнятті рішень. Забезпечення співставності альтернативних варіантів господарських рішень.

Тема 4. Планування і прогнозування господарських рішень

лекцій – 2 год.

практичних – 1 год.

РН 2, РН 12, РН 13,

РН 17

Література:

[1,2,3,4,13,15,

28,31,32,34]

Планування господарських рішень. Види планів підприємства. Господарські рішення стратегічного планування підприємства. Господарські рішення тактичного (поточного) планування підприємства. Сутність господарських резервів підвищення ефективності виробництва. Оперативне планування діяльності підприємства. Бюджетування, його сутність та переваги. Бізнес-план, його сутність, призначення і зміст. Господарські рішення, що обґрунтовуються в процесі розробки бізнес-плану.

Прогнозування господарських рішень. Необхідність, сутність, мета, завдання і принципи прогнозування. Інформаційне забезпечення прогнозування господарських рішень. Підходи до організації процесу прогнозування та інструменти прогнозування. Еволюція моделей прогнозування.

Тема 5. Економічне обґрунтування рішень, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства

Концептуальні засади економічного обґрунтування рішень, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. Принципи економічного обґрунтування господарських рішень. Система операційних рішень. Алгоритм економічного обґрунтування операційних рішень. Інформаційне забезпечення планування виробництва й реалізації продукції.

Економічне обґрунтування рішень щодо обсягів виробництва продукції. Формування виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми. Обґрунтування рішень щодо ефективного використання ресурсів. Вибір оптимального варіанту комбінування кінцевої продукції. Обґрунтування господарських рішень щодо обсягу і асортименту продукції на основі маржинального аналізу. Резерви збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції. Сутність операційного левериджу.

лекцій – 2 год.

практичних – 4 год.

РН 2, РН 12, РН 13,

РН 17

Література:

[1,2,3,4,7,13,15,17,19,20,21,28,31,32,34,35]

Економічне обґрунтування рішень щодо політики ціноутворення підприємства. Цінова політика підприємства. Етапи процесу формування цінової політики підприємства. Інформаційне забезпечення процесу ціноутворення на продукцію підприємства. Методи обґрунтування цін. Обґрунтування рівня ціни за умов активного та пасивного ціноутворення. Визначення критичного рівня ціни реалізації продукції. Обґрунтування варіанта ціни на новий виріб. Цінові стратегії підприємства.

Економічне обґрунтування рішень щодо виробничих запасів на підприємстві. Оцінка стану виробничих запасів. Нормування виробничих запасів. Розрахунки величини виробничих запасів. Оптимізація розміру виробничих запасів на підприємстві.

Економічне обґрунтування рішень щодо розмірів дебіторської заборгованості підприємства. Оцінка рівня та складу поточної дебіторської заборгованості підприємства. Вибір типу кредитної політики підприємства по відношенню до покупців продукції. Розрахунок можливої суми оборотного капіталу, яка спрямовується в дебіторську заборгованість. Формування системи кредитних умов.

Оцінювання ефективності господарських рішень, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. Розрахунок економічного результату від реалізації операційного рішення. Основні концепції і резерви зниження собівартості продукції. Формування кошторису витрат, пов'язаних з реалізацією операційного рішення.

Оцінювання ефективності операційного рішення.

Тема 6. Аналіз господарських рішень та оцінювання їхнього впливу на ефективність діяльності підприємства

лекцій – 2 год.	Сутність та принципи аналізу господарських рішень. Сутнісна характеристика і завдання економічного аналізу. Сутність та специфічні принципи аналізу господарських рішень.
практичних – 2 год.	
РН 2, РН 12, РН 13, РН 17	Методи аналізу господарських рішень та їхній інструментарій. Методи аналізу господарських рішень. Інструментарій методів аналізу господарських рішень. Відповідність методів і прийомів аналізу напрямкам аналізу господарських рішень.
Література: [1,2,3,4,13,15, 28,31,32,34]	Оцінювання впливу господарських рішень на ефективність діяльності підприємства. Роль господарських рішень у підвищенні ефективності діяльності підприємства. Вплив різних видів прийнятих рішень на ефективність функціонування підприємства.

Тема 7. Прийняття господарських рішень в умовах

невизначеності та ризику

лекцій – 2 год.	Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Сутність невизначеності та основні причини її появи. Види невизначеності. Методи аналізу факторів невизначеності. Підходи до прийняття рішень в умовах невизначеності. Врахування рівня невизначеності в процесі прийняття господарських рішень.
практичних – 1 год.	
РН 2, РН 12, РН 13, РН 17	Критерії обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності. Характеристика критеріїв (правил) прийняття рішень в умовах невизначеності. Матриця прибутків і матриця витрат, особливості їхньої побудови.
Література: [1,2,3,4,9,14,33]	Теорія корисності в системі прийняття рішень. Концепція корисності. Аксиоми раціональної поведінки. Лотерея, її детермінований еквівалент, премія за ризик та страхова сума. Різні схильності до ризику. Функції корисності.

Тема 8. Ризики у підприємницькій діяльності

лекцій – 2 год.
практичних – 2 год.
РН 2, РН 12, РН 13,
РН 17
Література:
[1,2,3,4,9,14,18,
24,33]

Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Ризик як економічна категорія. Основні елементи ризику: об'єкти, суб'єкти та джерело ризику. Ризик і невизначеність. Основні риси підприємницького ризику. Фактори впливу на ступінь ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності.

Класифікація підприємницьких ризиків. Різні підходи до класифікації ризиків. Характеристика підприємницьких ризиків за сферою їхнього походження та ступенем впливу на результати діяльності підприємства.

Обґрунтування господарських рішень в умовах ризику. Постановка і розв'язання задач оптимізації рішень в умовах ризику. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику.

Особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Сутність теорії ігор. Система понять теорії ігор. Чисті стратегії. Пошук оптимальних рішень за допомогою чистих стратегій. Змішані стратегії. Оптимальні змішані стратегії.

Тема 9. Оцінювання підприємницьких ризиків

Загальні принципи аналізу ризику. Етапи здійснення аналізу ризику. Сутність якісного та кількісного аналізу підприємницького ризику.

Якісний аналіз підприємницьких ризиків. Характеристика основних зон ризику. Причини виникнення основних видів господарських ризиків.

Кількісний аналіз підприємницьких ризиків. Імовірні втрати у процесі здійснення підприємницької діяльності. Види втрат у підприємницькій діяльності. Крива розподілу імовірності втрат. Ступінь ризику. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризик. Коефіцієнт систематичного ризику. Крива ризику.

Методи кількісного оцінювання ризиків. Переваги і недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків. Статистичний метод. Метод оцінки фінансової стійкості (аналізу доцільності витрат). Аналітичний метод. Метод аналізу чутливості (критичних значень). Нормативний метод. Метод експертних оцінок. Метод аналізу ризику з використанням дерева рішень. Метод аналогій.

Тема 10. Економічне обґрунтування рішень, пов'язаних

з інвестиційною діяльністю підприємства

<p>лекцій – 2 год.</p> <p>практичних – 2 год.</p> <p>РН 2, РН 12, РН 13, РН 17</p> <p>Література: [1,2,3,4,9,11,14,15, 18,22,24,25,33]</p>	<p>Методичні підходи до оцінки економічної ефективності інвестицій. Сутнісна характеристика інвестицій. Основні принципи оцінки економічної ефективності інвестування. Поняття теперішньої і майбутньої вартості грошей. Критерії оцінки економічної ефективності інвестування.</p> <p>Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту. Врахування ризику при обґрунтуванні ставки дисконтування. Вплив фактору ризику на інвестиційні рішення. Вплив інвестиційних рішень на ступінь ризику підприємства. Коефіцієнт систематичного ризику. Опціональний критерій прийняття рішень. Систематичний ризик і очікувана доходність підприємства.</p> <p>Обґрунтування рішень щодо здійснення підприємством реальних інвестицій в умовах ризику. Методи врахування ризику реальних інвестицій. Аналіз економічного ризику в процесі прийняття інноваційних рішень. Особливості обґрунтування інноваційних рішень. Оцінка ефективності реалізації інноваційних рішень.</p>
--	---

Тема 11. Економічне обґрунтування рішень, пов'язаних

з фінансовою діяльністю підприємства

<p>лекцій – 2 год.</p> <p>практичних – 2 год.</p> <p>РН 2, РН 12, РН 13, РН 17</p> <p>Література: [1,2,3,4,9,11,14,15, 18,24,25,28,34]</p>	<p>Результати фінансової діяльності підприємства. Показники фінансово-економічного стану підприємства. Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства.</p> <p>Сутність фінансових рішень. Формування достатнього обсягу капіталу, який може забезпечити необхідні темпи економічного розвитку підприємства. Обґрунтування рішень щодо формування джерел фінансових ресурсів підприємства. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. Сутнісна характеристика фінансового левериджу.</p> <p>Обґрунтування рішень щодо здійснення підприємством фінансових інвестицій в умовах ризику. Сутність теорії портфеля. Портфелі Г. Марковіца і Д.Тобіна. Теорія оптимального портфеля. Формування оптимального портфеля з обмеженої кількості цінних паперів.</p>
--	---

Тема 12. Основи ризик – менеджменту

лекцій – 2 год.	Необхідність управління ризиками господарської діяльності. Сутність ризик – менеджменту. Система управління ризиками. Функції керованої та керуючої підсистем управління ризиками.
практичних – 1 год.	Принципи управління ризиками. Процес управління ризиками господарської діяльності на підприємстві. Основні етапи управління ризиком.
РН 2, РН 12, РН 13, РН 17	Основні напрями і методи впливу на ступінь ризику господарювання. Активне і пасивне управління ризиками. Правила вибору варіанта рішення в ситуаціях ризику. Методи впливу на ризик. Прийоми зниження ступеня ризику.
Література: [1,2,3,4,9,11,14,15, 18,24,25,28,29,34]	Інструменти зменшення ризиків: страхування, резервування, лімітування, прийнята підприємством система вибору партнерів (клієнтів). Інструменти оптимізації ризиків: диверсифікація, хеджування.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (курсова робота)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачене навчальним планом у вигляді курсової роботи.

Тема курсової роботи: «Обґрунтування господарських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства з урахуванням ризику».

Мета курсової роботи - закріпити практичні навички обґрунтування господарських рішень в умовах багатокритеріальності, невизначеності та ризику.

Рекомендований зміст курсової роботи: Вступ. 1. Теоретико-методичні засади обґрунтування господарських рішень щодо ... (назва обраного господарського рішення). 2. Економічне обґрунтування господарського рішення, спрямованого на підвищення ефективності діяльності підприємства. 3. Обґрунтування заходів щодо зниження господарського ризику. Висновки. Список використаних джерел. Додатки.

Робота оформляється у відповідності до вимог, наведених у методичних вказівках.

Форми та методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій: використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у здобувачів вищої освіти системного мислення, розвитку пам'яті; проводиться дискусійне обговорення проблемних питань.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, метод мозкового штурму, метод вільних асоціацій, метод обговорення тематичних зображень, метод "переваги та недоліки", метод "Робота в мережі".

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення здобувачів вищої освіти. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів вищої освіти концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. На початку проведення міні-лекції за вказаними темами лектор акцентує увагу с здобувачів вищої освіти на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувачів вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) здобувачів вищої освіти пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб і презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань. Однією з позитивних рис презентації та її переваг за умови використання в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти під час роботи в певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки і висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Обговорення тематичних зображень дає змогу візуально сприймати інформацію, сприяє розвитку асоціативного мислення та кращому засвоєнню матеріалу.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

-технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук;

-програмне забезпечення: MS Windows, доступ до Інтернет;

-програмне забезпечення: система дистанційного навчання Moodle.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролі знань, а також вчасно виконати практичні завдання. В результаті можна отримати такі обов'язкові бали:

– 12 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять;

– 8 балів – за виконання самостійної роботи;

– 30 балів – за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (курсової роботи);

– 10 балів – за науково-дослідну роботу;

– 40 балів – модульний контроль 1 (20 балів) та модульний контроль 2 (20 балів).

Всього 100 балів.

Шкала оцінювання наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1428>.

Додаткові бали здобувачам вищої освіти також можуть бути зараховані за розробку презентацій за окремими темами, за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни. Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>.

Модульний контроль проходить у формі тестування на університетській платформі MOODLE.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Рогач С.М., Герасимчук Н.А., Мірзоева Т.В., Томашевська О.А. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: підручник (перевидання). Київ : ЦП «Компринт», 2020. 597 с.

2. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусев О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.

3. Донець Л.І. та ін. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Київ, 2017. 472с. URL: http://cul.com.ua/preview/obgrunt_gosp_reihen_Donez.pdf.

4. Полінкевич О. М., Волинець І.Г. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. Луцьк : ВежаДрук, 2018. 336 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15846/1/Polinkevych_Volynets_OGRO_R2018.pdf

Допоміжна література

5. Закон України «Про підприємництво». Документ 698-ХІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 11.02.2022, підстава - [1953-IX](#).
6. Господарський кодекс України Документ 436-IV, чинний, поточна редакція — Редакція від 08.10.2023, підстава - [2614-IX](#).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
7. Акіліна О.В., Пасічник В.Г. Економічне обґрунтування господарських рішень: навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2005. 144 с.
8. Андрійчук В. , Бауер Л. Менеджмент: прийняття рішень і ризик: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1998. 316 с.
9. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2015. 292 с.
10. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник . Київ : Кондор, 2011.188 с.
11. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
12. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень / пер. з англ. Київ : Всеуито, Наукова думка, 2001. 242 с.
13. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Ч.І: навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
14. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: навч. посіб. 2-ге вид., доп. перероб. Київ : ЦНЛ, 2004. 220 с.
15. Клименко С.М., Дуброва О.С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2006. 188 с.
16. Ковшун Н.Е., Костриченко В.М., Солодкий В.О., Дідик О.Р. *Практичні аспекти обґрунтування рішень щодо використання антикризових інструментів на підприємстві*. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування (4(100)). с. 24-34.
17. Ковшун Н.Е., Костриченко В.М. Обґрунтування доцільності впровадження антикризових проєктів. Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України : колективна монографія / за заг. Ред. Мельника Л.В. Частина 3. Київ: Кондор, 2022. 321 с.
18. Кондрашихін А.Б., Пепа Т.В. Теорія та практика підприємницького ризику: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. 224 с.
19. Костриченко В.М., Ковальчук В.О. Обґрунтування кількісного та якісного оцінювання антикризової стійкості підприємства. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Збірник наукових праць: Економічні науки. Випуск 1(85) . Рівне, 2019. 230 с. С.88 – 104.
20. Костриченко В.М. Ціноутворення: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Рівне: НУВГП, 2008. 116 с.

21. Кушнір Н.Б., Костриченко В.М., Шандалюк І.О. Економічне обґрунтування асортиментного портфеля в дослідженні товарообороту торговельного підприємства. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Збірник наукових праць: Серія «Економічні науки». Випуск 4(96). Рівне, 2021. С.122-142.
22. Латкіна С.А., Мешкова-Кравченко Н.В. Підприємницькі ризики в інноваційній діяльності підприємства. Науково-виробничий журнал «Бізнеснавігатор». Випуск 3-2 (46) 2018. С. 26-29.
- URL : http://www.businessnavigator.ks.ua/journals/2018/46_2_2018/06.pdf
23. Логвінова О.П., Семененко І.М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. Харків : Лідер, 2015. 368 с.
24. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2017. 464с.
25. Мазаракі А.А., Мельник Т.М., Генералов О.В. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності: підручник. Київ, 2018. 312 с.
26. Матвійчук А.В. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. для студентів вузів. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 224 с.
27. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2003. 188 с.
28. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / Т. С. Клебанова, О. В. Мілов, С. В. Мілевський та ін. Харків : Вид. ХНЕУ, 2018. 262 с.
29. Останкова Л.Н., Шевченко Н.Ю. Аналіз моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2017. 256 с.
30. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. 4-те вид., переробл. і доп /Ю.Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін. ; за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.
31. Світлична Т. І. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: конспект лекцій. Харків : ХНАМГ, 2012. 112 с.
32. Семенова К. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ. 2013. 194 с.
33. Стешенко О. Д. Ризикологія: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2224/1/%D0%9D%D0%9F.pdf>
34. Сулим М., Пенцак О. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: підручник для ВНЗ. 2017. 330 с.
35. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 656 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Національного університету водного господарства та природокористування. URL : <https://ep3.nuwm.edu.ua/>
6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.libr.rv.ua/>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Дедлайни та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Оголошення стосовно дедлайнів здачі частин навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE за календарем.

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>.

Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно з відповідним Положенням: <https://nuwm.edu.ua/files/1299/--/2012/-----.pdf>.

Зокрема, здобувачі вищої освіти можуть самостійно проходити онлайн-курси на таких навчальних платформах, як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших, для наступного перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з програмними результатами даного освітнього компоненту, які зазначені вище, та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, передбачає позбавлення студента подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Студент зобов'язаний дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП, який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в університеті, та якими вони мають керуватися у своїй діяльності: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/1/Кодекс%20честі%20студентів%20зах.pdf>.

Принципи доброчесності у НУВГП та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та положеннями відділу якості освіти НУВГП.

Сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: <https://naqa.gov.ua/>

Відділ якості освіти НУВГП: <https://nuwm.edu.ua/strukturi-pidrozdili/vyo->

Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Вимоги до відвідування

Лекції та практичні заняття відбуваються в офлайн або онлайн режимі згідно розкладу.

Консультації будуть проводитися онлайн за допомогою Google Meet за кодом у домовлений зі студентами час.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із керівником курсу.

Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно в навчальних цілях з даної дисципліни.

Лектор

Костриченко В.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Автор

Доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Валентина КОСТРИЧЕНКО

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №534
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00